

Zveza zgodovinskih društev Slovenije (ZZDS) je na 26. zborovanju 28.–30. 9. 1992 v Slovenj Gradcu v razpravi kritično osvetlila problematiko pouka zgodovine na šolah in sklenila s svojimi stališči seznaniti Ministrstvo za šolstvo in šport RS in Državni strokovni svet za vzgojo in izobraževanje RS. Te zahteve strokovne javnosti se ponavljajo od 23. zborovanja ZZDS 1.–3. 10. 1986 v Tolminu, na razpravi o problematiki pouka zgodovine na zborovanju v Slovenj Gradcu pa so bile zapisane v sklepih.

Zgodovina naj se kot samostojen učni predmet uvede v 5. razred osnovne šole (kot je po svetu in kot je bilo v Sloveniji do leta 1960) in se temu primerno spremeni učni načrt za zgodovino na osnovnih šolah. Tozadevno se bo vodstvo ZZDS dogovarjalo z Geografskim društvom Slovenije o možnosti razbitja predmeta Spoznavanje družbe v 5. razredu osnovne šole in o uskladitvi fonda učnih ur predmetov zgodovine in zemljepisa. Pri tem resno računamo na fond učnih ur dosedanjega predmeta srbskohrvaškega jezika. Menimo namreč, da zgodovina nudi najširši temelj humanističnega nišljenja in spoznavanja lastne nacionalne identitete ter edina omogoča razumevanje časa in prostora. Kot taka je pogoj za razumevanje vsebine ostalih družboslovnih predmetov.

V srednjih šolah ugotavljamo primere prelivanja učnih ur zgodovine drugim predmetom. Vodstvo ZZDS meni, da se mora s tem prenehati in da bi pristojni organi morali točno določiti število učnih ur zgodovine za vse stopnje srednjih šol ter tako preprečiti vodstvom šol samovoljno razlago razporeditve učnih ur po predmetih. Zgodovina naj postane obvezen predmet pri maturi in zaključnem izpitu.

ZZDS sprašuje pristojne organe, zakaj zgodovinska stroka, ki je imela svojega kandidata, nima svojega predstavnika v pravkar imenovanem Državnem strokovnem svetu za vzgojo in izobraževanje. Proti temu odločno protestiramo in upamo, da je bila to zgolj pomota.

Naslovnika prosimo, da o vsem, kar zadeva pouk zgodovine na šolah, redno obveščata Predsedstvo ZZDS in se zato vnaprej zahvaljujemo.

Okrogli mizi o šolstvu so sledili sestanki posameznih sekcij v različnih prostorih. Zvečer je bila organizirana skupna večerja v gostilni Rogina v Podgorju. V sredo 30. septembra je bila strokovna ekskurzija po koroških krajih. Po njej so nas peljali štirje avtobusi. Ogledali smo si rotundo sv. Janeza Krstnika na spodnji Muti, se povzpeli čez Radelj na avstrijsko stran Gólice do jezua na Bistrici, se spustili na Labot (Lavamünd) in znova prestopili mejo pri Libeličah. Tu smo si pogledali cerkev sv. Martina s kostnico, nato pa obiskali na Ravnah knjižnico in muzej. Kosilo na kmetiji v Šentanelu je bila zaključna točka pred povratkom v Slovenj Gradec, odtod smo se potem razšli na domove, odkoder smo bili pred dvema dnevyoma prišli. Prijetno 26. zborovanje je bilo za nami.

Vasilij Melik

25. ZBOROVANJE AMERIŠKEGA ZDRUŽENJA ZA POSPEŠEVANJE SLAVISTIČNIH ŠTUDIJ

(25th National convention of American Association for the advancement of slavic studies)

Honolulu, Havaji, 19.–22. november 1993

25. jubilejno zborovanje Ameriškega združenja za pospeševanje slavističnih študij je letos potekalo na pravilčno lepem havajskem otočju sredi Pacifika. Otočje sestavlja osem otokov, od katerih je najbolj obljuden otok Oahu, kjer je tudi glavno mesto Honolulu. Zgodovinarjem je otok znan po napadu Japoncev na Pearl Harbor, kjer je danes spominski center, ki privablja milijone turistov, samo zborovanje pa je potekalo v drugem znamenitem predelu mesta, v turističnem naselju na Waikiki Beachu.

Izvršilno predsedstvo Ameriškega združenja za slavistične študije sestavlja pet članov, predsedujoči je Gail Lapidus z University of California, Berkeley. V organizacijo je združenih 9 regionalnih in 22 nacionalnih združenj, med katerimi je tudi Društvo za slovenske študije (Society for Slovene Studies), ki je bilo ustanovljeno leta 1973, Ameriškemu združenju za pospeševanje slavističnih študij pa se je pridružilo leta 1977. Društvo za slovenske študije, ki mu predseduje Henry R. Cooper z Indiana University, deluje v ZDA in je znanstvena neprofitna organizacija, namenjena pospeševanju tesnejših stikov med znanstveniki, ki se ukvarjajo s slovenskimi študijami. Njihova glavna dejavnost je organiziranje srečanj in zborovanj ter izdaja znanstvenih del. Društvo izdaja časopis Slovene Studies, ki ga ureja Tom S. M. Priestly z University of Alberta. Zborovanja Ameriškega združenja za slavistične študije so interdisciplinarna, zgodovinarji pa smo na njih običajno dobro zastopani. Na zborovanjih prevladujejo znanstveniki z ameriških univerz, v Honolulu pa je največ prispevkov obravnavalo problematiko držav bivše Sovjetske zveze.

Zaradi velike oddaljenosti in s tem povezanimi velikimi stroški se člani Društva za slovenske študije zborovanja na Havajih niso udeležili v tako velikem številu kot prejšnja leta. Raziskovalci, ki se ukvarjamo s »slovenskimi študijami«, smo sodelovali v dveh sekcijah, poleg tega pa je na zborovanju sodelovalo tudi nekaj posameznikov. Literarno sekcijo oziroma okroglo mizo na temo »Slovenska izseljenska literatura po drugi svetovni vojni« je vodil Igor Maver, s prispevki pa so poleg njega sodelovali še Mirko Jurak, Jerneja Petrič in Janja Žitnik. Drugo sekcijo s skupnim naslovom »Katoliška Cerkev med slovenskimi priseljenci v ZDA« je vodila Carol Rogel Poirier z Ohio State University, Columbus, komentator pa je bil Bogdan Novak z University of Toledo.

V prispevku »Katoliška Cerkev in množično izseljevanje iz Slovenije pred letom 1914« je Marjan Drnovšek, ki se zborovanja zaradi finančnih težav ni mogel osebno udeležiti, opisal vlogo katoliške Cerkve na Slovenskem pri procesu izseljevanja. Pri raziskovanju se je med drugim opiral na poročila s slovenskih katoliških shodov, na katerih so sprejemali osnovne sklepe, ki so opredelili odnos katoličanov (duhovnikov in laikov) do izseljenskega vprašanja. V nadaljevanju je predstavil odnos cerkvenega vrha na Slovenskem do izseljevanja in na kratko orisal delovanje Rafaelove družbe za pomoč slovenskim izseljencem.

Breda Čebulj Sajko je sodelovala s prispevkom o »Verskem življenju Slovencev v Avstraliji« med letoma 1945–1980. V njem je z etnološkega stališča prikazala vpliv katoliške Cerkve na vsakdanje življenje, na način prehrane, praznovanja, ljudske običaje in kulturno življenje slovenskih priseljenecv na najmanjšem, sedmem kontinentu. Pri tem je še posebej opozorila na delovanje slovenskih frančiškanov, ki urejajo in izdajajo revijo Misli, vodijo slovenske radijske oddaje in skrbijo tudi za kulturno življenje svojih rojakov.

Darko Friš je predstavil prispevek »Kratek pregled delovanja katoliške Cerkve med slovenskimi priseljenci v ZDA med leti 1871–1941«. V njem je spregovoril o problematiki etničnih župnij, delovanju misijonarjev, škofov, duhovnikov in redovnikov med slovenskimi priseljenci, o vlogi in pomenu slovenskih župnij, katoliških organizacij in o kulturnem delovanju katoliško usmerjenih slovenskih priseljenecv. Po predstavitvi prispevkov se je razvila živahna diskusija, ki je sicer pustila nekatera vprašanja odprta, potrdila pa je dejstvo, da je bilo vprašanje vloge katoliške Cerkve pri izseljevanju in med slovenskimi priseljenci širom po svetu do sedaj po krivici zapostavljeno in da so organizatorji sekcije izbrali privlačno in zanimivo temo.

Na zborovanju je kot posameznik sodeloval tudi Milan Vodopivec iz Svetovne banke na temo »Nezaposlenost na prehodu iz socializma«. In še zanimivost: Evan Kraft z Salisbury State University je predstavil zelo odmeven prispevek »Ali je odcepitev rešitev regionalnega konflikta? Primer Slovenija«, s čimer je potrdil dejstvo, da je Slovenija kljub majhnosti zanimiva tudi za tuje raziskovalce.

Med izredno zanimivimi predavanji in diskusijami smo udeleženci zborovanja našli čas tudi za ogled otoških znamenitosti, vabila pa nas je tudi čudovita peščena plaža, ki se razteza na južni obali otoka vse od slavnega Aloha Towerja do ugaslega ognjenika, imenovanega Diamond Head. Štirje dnevi, kolikor je trajalo posvetovanje, so vse prehitro minili, in ko smo zapuščali »raj na zemlji«, ki pod svojim bleščečim površjem skriva veliko bečo prvotnih prebivalcev, smo v morje vrgli lei (venček cvetja), kar po starem otoškem verovanju pomeni, da so bomo nanj še kdaj vrnili. Na koncu poročila še zahvala Društvu za slovenske študije, ki je bilo pokrovitelj obeh sekcij, posebej pa bi se udeleženci zgodovinsko-etnološke sekcije želeli za pomoč in podporo zahvaliti Petru Vodopivcu, Carol Rogel Poirier in Lei Plut Pregelj.

Darko Friš

ČASOPIS ZA ZGODOVINO IN NARODOPISJE

Revija z najdaljšo tradicijo med slovensko zgodovinsko periodiko (v letu 1993 izhaja že njen 64. létnik) objavlja prispevke, ki niso zanimivi le za bralce iz severovzhodne Slovenije, saj posegajo tudi v širši okvir slovenske zgodovine.

ČZN izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru s sodelovanjem mariborske univerze. Naročiti ga je moč pri Založbi Obzorja, SI-62001 Maribor, Partizanska 5.